

NOTITIE

Vattenfall Nederland
De heer J. Wiegman
Postbus 41920
1009 DC Amsterdam
Nederland

DATUM:	18 juni 2025
ONS KENMERK:	21-0039/RogVe/versie002versie001
UW KENMERK:	Bestelnummer : 4504666008
AUTEUR:	ing. R.G. Verbeek
PROJECTLEIDER:	ing. R.G. Verbeek
STATUS:	definitief v4
CONTROLE:	ing. M.L.A. Disco

Compensatie leefgebied grutto door aanleg Energiepark Echteld-Lienden

Inleiding

Vattenfall onderzoekt de mogelijkheid om een wind- en zonnepark langs de A15 binnen de gemeenten Buren en Neder-Betuwe te realiseren (Energiepark Echteld-Lienden). In 2024 heeft Vattenfall een omgevingsvergunning aangevraagd voor de aanleg van zeven windturbines ten noorden en ten zuiden van de A15. De windturbines ten noorden van de rijksweg A15 leiden tot verlies van broedgebied van grutto (Verbeek 2024a). Als onderdeel van de aanvraag voor de omgevingsvergunning flora- en faunaactiviteit én het projectbesluit is daarom als compensatiemaatregel opgenomen dat het verlies van broedgebied van grutto in de omgeving van het projectgebied volledig gecompenseerd dient te worden (Verbeek 2024b).

Om de toekomstige realisatie van de compensatiemaatregel verder voor te bereiden wordt in deze notitie de maatregel verder uitgewerkt wat betreft de mogelijke locaties, inrichtings- en beheermaatregelen, als startpunt voor een nadere uitwerking in een op te stellen compensatieplan.

Benodigde compensatie

Een deel van de beoogde windturbines van Energiepark Echteld-Lienden zijn gesitueerd binnen broedgebied van grutto's. Dit gaat om de windturbines ten noorden van de rijksweg A15. Voor de geplande windturbines is in Verbeek (2024a) een specifieke berekening

uitgevoerd om het verlies van leefgebied van grutto te bepalen. Hierbij is rekening gehouden met de ligging infrastructuur, toegangswegen en opstelplaatsen, alsmede met bestaande verstoringbronnen. Als gevolg van verstoring door het beoogde windpark wordt ca. 11 ha leefgebied van de grutto aangetast. Deze 11 ha dient volledig gecompenseerd te worden.

Invulling van de compensatie

Uitgangspunt voor de uit te voeren compensatie is dat de 11 ha die verloren gaat als gevolg van aanleg en gebruik van de windturbines op een gelijkwaardige manier gecompenseerd wordt. Het gebied dat verloren gaat bestaat uit foerageergebied en broedhabitat.

Het doel van de compensatie is om optimaal vervangend broedgebied voor de grutto te creëren. De benodigde maatregelen om dit te bereiken zijn afhankelijk van de huidige gesteldheid (grondwaterstand/peilbeheer, maaibeheer, openheid, huidige verstoring) van het gebied en van de directe omgeving. Gebieden moeten wel in potentie geschikt zijn of geschikt te maken zijn. In de omgeving (binnen 4 km) moet een broedpopulatie grutto's aanwezig zijn om het compensatiegebied te kunnen koloniseren. Binnen de broedtijd heeft de grutto verschillende biotopen nodig om zich succesvol voort te planten. In Tabel 1 zijn de verschillende levensfasen van de grutto kort samengevat, inclusief het benodigde habitat binnen deze levensfase.

Het is essentieel voor gruttokuikens dat alle levensfasen binnen één aaneengesloten gebied kunnen plaatsvinden. De percelen moeten dus goed op elkaar aansluiten en niet geïsoleerd van elkaar liggen over een groter oppervlak. Andere functies (plasdras in aankomstfase en voorbereiding trekfase) mogen op iets grotere afstand (binnen 2 km afstand) liggen, omdat volwassen vogels wel in staat zijn grotere afstanden af te leggen.

Tabel 1 *Levensfasen en behoeften van de grutto in de broedperiode (gebaseerd op o.a. Oosterveld & Altenburg 2005).*

Fase	Functie gebied in fase	Benodigd habitat
Aankomstfase (februari-maart)	Voerders volwassen ouders	Vochtig grasland en plasdras
Vestigings- en nestfase (maart-april)	Nesten; zoeken van geschikt broedgebied	Graslanden met hoge grondwaterstanden (bij voorkeur 20-40 cm beneden maaiveld in april); openheid (>200 m van bomen, >100 m lokale wegen, >250 m bebouwing)
Broedfase (april-mei)	Broeden	Grasland zonder maaibeheer en beweiding, tot vogels zijn uitgebroed; grasland zoveel mogelijk vrij van predatoren .
Kuikentijd (mei-juni)	Voerders kuikens	Kruidrijk grasland met voldoende voedsel (insecten) en geen verstoring, geen maaibeheer.
Voorbereiding trekfase (juni-augustus)	Voerders volwassen ouders en kuikens	Vochtig grasland en plasdras

In beginsel kan de compensatie van 11 ha (conform Tabel 1) plaatsvinden via twee sporen:

- Inrichting en beheer van gronden waar nog geen beheerpakketten zijn
- Inrichting en beheer van gronden waar nu lichte beheerpakketten zijn.

In beide sporen dienen ‘zware’ beheerpakketten toegepast te worden (die voldoen aan de voorwaarden van tabel 1) om te komen tot een optimaal broedgebied voor grutto's. De compensatie dient in een aangesloten gebied plaats te vinden. De benodigde beheer- en inrichtingsmaatregelen (om te voldoen aan de voorwaarden van tabel 1) zijn in dit stadium niet nader te bepalen omdat deze afhankelijk zijn van de huidige gesteldheid van de locatie waar de compensatie plaats gaat vinden.

Een optimale inrichting en beheer van de 11 ha zorgt er voor dat er een kwalitatief beter gebied gerealiseerd wordt dan er als gevolg van het windpark verloren gaat. Deze ‘overcompensatie’ waarborgt ook dat het gebied geschikt genoeg is om snel gekoloniseerd te worden door grutto's. Het gebied dat verloren gaat als gevolg van de aanleg en het gebruik van het windpark bestaat uit grasland zonder optimale waterstanden voor grutto en zonder zware beheerpakketten (deskundigenoordeel op basis van veldonderzoek Verbeek 2024b). Realisatie van de 11 ha conform de vereisten van tabel 1 waarborgt daarom een ‘overcompensatie’, doordat de kwaliteit van het nieuwe gebied beter is dan hetgeen verloren gaat.

Het is belangrijk dat bij tussentijdse wijziging van de inrichting of beheer van het compensatiegebied gedurende de looptijd (30 jaar) een nieuw compensatieplan opgesteld dient te worden die voldoet aan de voorwaarden die in deze notitie zijn opgenomen.

Mogelijke locaties

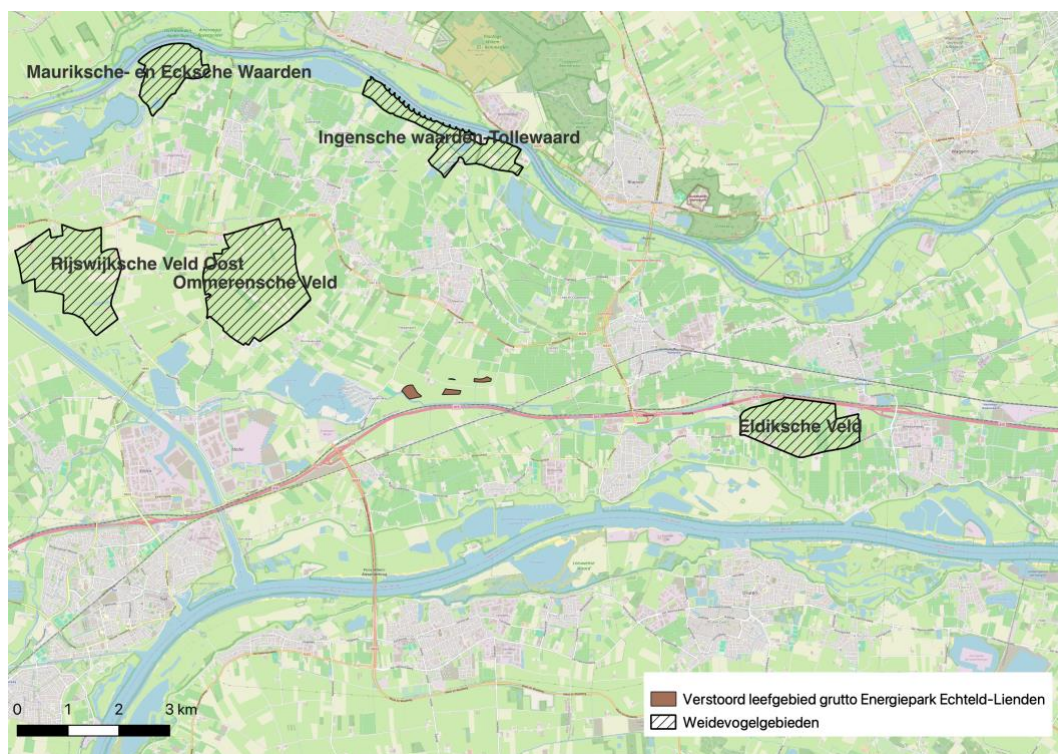
In het natuuronderzoek (Verbeek 2024a) is het verlies aan leefgebied van de grutto als een verslechtering van de staat van instandhouding beoordeeld, omdat de populatie van de grutto in Nederland niet aaneengesloten is maar als lokaal of regionaal gezien kan worden en een afname van leefgebied tot een significant effect kan leiden op deze populatie(s). Voor de grutto is in Verbeek (2024a) daarom getoetst aan de provinciale populatie van de grutto. De populatie van de provincie Gelderland bestaat volgens de meest recente schattingen uit 1.560-1.980 broedparen (sovon.nl 2025). De populatie van de grutto is niet verder op te delen in geïsoleerd liggende deelpopulaties. Uitgangspunt is dat er binnen de provincie Gelderland (enige mate van) uitwisseling tussen locaties van broedende vogels zal plaatsvinden. Compensatie dient daarom in beginsel binnen de provincie Gelderland plaats te vinden, in regio's waar nu grutto's aanwezig zijn. Dit gaat in Gelderland om het rivierengebied, Achterhoek, de omgeving van Nijkerk en Elburg en de omgeving van de IJssel (sovon.nl 2025).

De grutto staat bekend als vrij plaatstrouw in broedplaatskeuze. Door in de nabijheid van het plangebied compensatie te plegen, kan de compensatie extra bijdragen aan de ruimtelijke spreiding van de Gelderse populatie behouden. Om die reden verdient het de voorkeur om compensatiegebieden te plaatsen op een afstand niet veel groter dan 4 km van het projectgebied van Energiepark Echteld-Lienden (gebaseerd op de kennis over dispersie/afstanden van jonge grutto's: Wymenga & Melman 2011). De afstand van 4 km is echter geen harde vereiste om te voldoen aan de compensatieopgave maar moet gezien worden als een extra bijdrage aan de ruimtelijke spreiding van de Gelderse populatie. Het voorkomen van verslechtering van de staat van instandhouding is dus mogelijk met gebieden binnen en buiten de afstand van 4 km, maar het verdient de voorkeur eerst te bezien of gebieden binnen een afstand van 4 km beschikbaar zijn voordat verder weg gelegen gebieden worden beschouwd.

Het Ommerense Veld (Figuur 1) komt als eerste in aanmerking als compensatielocatie. Dit weidevogelgebied ligt op 3-5 km ten noordwesten van het projectgebied. Dit gebied is door de provincie Gelderland aangewezen als weidevogelgebied. Dit gebied kent een ruimtelijke bescherming en er wordt middels subsidieverstrekking gericht beheer toegepast voor weidevogels. In 2023 waren zeker 32 territoria aanwezig (NDFF 2025). Mogelijkheden voor compensatie liggen vooral in de gebieden die grenzen aan dit weidevogelgebied, waar bovendien geen of beperkte beschermingsmaatregelen voor weidevogels worden genomen. Deze gebieden zijn open van karakter en bestaan voornamelijk uit grasland. De gebieden aansluitend aan het noorden en oosten van het Ommerense Veld kennen bovendien een grondwaterdiepte die vergelijkbaar is met het projectgebied van Echteld-Lienden.

Andere weidevogelgebieden die in de regio van het projectgebied liggen en in aanmerking komen als compensatielocatie zijn het Rijswijksche Veld oost, Ingensche Waard-Tollewaard, Eldiksche Veld en de Mauriksche- en Ecksche Waarden (Figuur 1). Hoewel deze op een veel ruimere afstand dan 4 km liggen, komen deze locaties voor een volwaardige compensatie in aanmerking (zie vorige alinea's). In deze gebieden is reeds een populatie van de grutto aanwezig. Ook elders in de provincie (omgeving Leerdam, Nijkerk, Elburg, Zwolle, Deventer, Neede en Arnhem) zijn weidevogelgebieden aanwezig en geschikt voor compensatie.

Figuur 1 Ligging door de provincie aangewezen weidevogelgebieden in de omgeving van Energypark Echteld-Lienden.

Vervolg

In deze notitie is opgenomen aan welke voorwaarden en uitgangspunten de compensatie moet voldoen. Samengevat gaat het om de volgende punten:

- Gebieden zijn in potentie geschikt of geschikt te maken voor grutto's.
- In de ruime omgeving van de compensatielocatie (binnen maximaal 4 km) is een populatie weidevogels aanwezig.
- De compensatie dient binnen of aansluitend aan de provinciaal aangewezen weidevogelgebieden binnen de provincie Gelderland gerealiseerd te worden.
- De compensatie dient in een aaneengesloten gebied te worden gerealiseerd.
- Het compensatiegebied voldoet in zijn totaliteit aan de randvoorwaarden van tabel 1.

- Er worden 'zware' beheerpakketten ingesteld met rustperiode vanaf 1 april tot wanneer de vogels uitgebroed zijn en geen kuikens aanwezig zijn, indien nodig gecombineerd met kuikenvelden.
- Indien plasdras reeds aanwezig is binnen een straal van 2 km vanaf de compensatielocatie, dan is het niet nodig om dit te realiseren.
- Voorafgaand aan de start van de bouw is de compensatie op de gekozen locatie ingericht.
- Bij tussentijdse wijziging van de locatie danwel van de inrichting of beheer van het compensatiegebied gedurende de looptijd (30 jaar) dient een nieuw compensatieplan opgesteld te worden dat voldoet aan de voorwaarden die in deze notitie zijn opgenomen. Het compensatiegebied moet ingericht zijn voordat een eerder compensatiegebied kan vervallen.

Als de gronden bedoeld voor de compensatie zijn bepaald, dan moet daarvoor vervolgens het pakket aan maatregelen (inrichting en/of beheer) worden bepaald, in afstemming met de provincie.

Literatuur

- Oosterveld, E.B., & W. Altenburg, 2005. Kwaliteitscriteria voor weidevogelgebieden, met toetslijst (2^e druk). A&W-rapport 412. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv, Veenwouden.
- Verbeek, R.G., 2024a. Natuurtoets Windpark Echteld-Lienden. Achtergrondrapport natuur voor plan- en projectMER. Rapport 24-023. Waardenburg Ecology, Culemborg.
- Verbeek, R.G., 2024b. Activiteitenplan Omgevingswet voor project Windpark Echteld-Lienden. Vergunningaanvraag voor vogels, vleermuizen, steenmarter, bunzing, hermelijn en wezel. Rapport 24-116 Waardenburg Ecology, Culemborg.
- Wymenga, E. & D. Melman, 2011. Weidevogelcompensatie in Fryslân: achtergronden en uitwerking, A&W rapport 1651 / Alterra-rapport 2246 Alterra, Wageningen / Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.

Voor vragen over deze notitie kunt u contact opnemen met Rogier Verbeek.

Akkoord voor uitgave: Teamleider Waardenburg Ecology
drs. C. Heunks

Deze notitie is digitaal vervaardigd en daarom niet ondertekend.

Waardenburg Ecology is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Waardenburg Ecology; opdrachtgever vrijwaart Waardenburg Ecology voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Waardenburg Ecology / Vattenfall Nederland

Deze notitie is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever en is zijn eigendom. Niets uit deze notitie mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, digitale kopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Waardenburg Ecology, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Waardenburg Ecology is een handelsnaam van Bureau Waardenburg BV. Lid van de branchevereniging Netwerk Groene Bureaus. Het kwaliteitsmanagementsysteem is gecertificeerd door EIK Certificering overeenkomstig ISO 9001:2015. Waardenburg Ecology hanteert als algemene voorwaarden de DNR 2011, tenzij schriftelijk anders wordt overeengekomen.

Waardenburg Ecology Varkensmarkt 9, 4101 CK Culemborg, 0345 512710
info@waardenburg.eco, www.waardenburg.eco